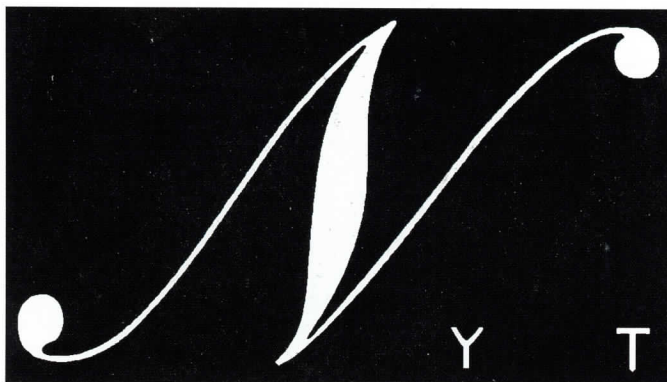

FRA LOKALHISTORIEN

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne

Indhold

Side 2:
Bestyrelsen
Aktivitetskalenderen
Redaktionelt

Side 3:
Søren Ulrik Thomsen

Side 4-5:
Søllerød Naturpark

Side 6-7:
Danmarks dronninger

Side 8:
Slaveejersens død

Side 9:
Hvilken befrielse?

Side 10:
Julearrangement

Side 11-13:
Generalforsamling 2022

Side 14-15:
Rudersdal Museer

Side 16:
Kontakt

Søllerød Naturpark, nov. 2006

August 2022

Bestyrelsen 2021/22

Formand:	Cand. scient. Axel Bredsdorff
Næstformand:	Civilingeniør Søren P. Petersen
Kasserer:	Konsulent Verner Hylby
Redaktør:	Museumskonsulent, PhD Niels Peter Stilling
Øvrige medlemmer:	Etnolog Birgitte Schjerning Povlsen Konsulent Georg Lund Lærer Sanne Rud Cand. mag. Carsten Erichsen IT-konsulent Erik Trudsø Jespersen Teknisk tegner Kirsten Kristensen Mag.art. Bjarne Pedersen Arkivar Lars Bo Hansen

Aktivitetskalender - efteråret 2022

Den 19. sep.: Søren Ulrik Thomsen (se side 3) (off)

Den 20. sep.: Søllerød naturpark (se side 4-5)

Den 27. okt.: Danske dronninger (se side 6-7) (off)

Den 8. nov.: Slaveejerens død (se side 8) (off)

Den 17. nov.: Hvilken befrielse? (se side 9) (off)

Den 8. dec.: Julearrangement (se side 10)

Bemærk: der er offentlig adgang til arrangementer hvor der står ”(off)”

Mød selskabet til Rudersdal Folkemødedag, lørdag den 3. sept. på Havarthi-gården

REDAKTIONELT

Redaktion: Bjarne Pedersen, Carsten Erichsen,
Axel Bredsdorff (ansvarshavende)

Oplag: 1200 eks.

Tryk Idon Grafisk aps

Udgivet: August 2022

FORSIDE:

Søllerød Naturpark er fredet i mange omgange og omfattende stadig større områder. I dag er hele fredningen samlet i én. *(Foto: Axel Bredsdorff)*

Søren Ulrik Thomsen og stedet

Foredrag ved forfatter Søren Ulrik Thomsen,

Mandag den 19. september kl. 19:30

Per Kirkebysalen, Mariehøjcentret , Øverødvej 246B, Gl. Holte

I dette foredrag tager Søren Ulrik Thomsen os med ind i erindringen med udgangspunkt i sin bog *"Store Kongensgade 23"*. Et reflekterende erindringsessay fuldt af minder om hans pubertet og moderens depression og langvarige ophold på sindssygehospitaler, om klasselærer Bodil, morfar Henning og skønne Jane fra Sølvgades Skole, men også af tanker om, hvorfor man skriver, om frygten for alderdommens rædsler, om efteråret, hvor alting på én gang flammer op og dør ud. Og om en lejlighed i Store Kongensgade 23, hvor forfatteren kun boede et enkelt år, men alligevel er stedet, hvorfra fremtiden altid vil udstråle.

Med dette, i vores sammenhæng lidt utraditionelle arrangement, vil vi gerne konkret sætte fokus på *"stedets"* betydning for identitetsdannelsen og livserfaringerne ud fra den tankegang, at vi er mere knyttet til vores *"sted"*, end vi umiddelbart tror.

Arrangeres i samarbejde med Rudersdal Biblioteker og AOF Rudersdal.

Entré: 50 kr. Billetter købes på denne adresse:

<https://oplev.rudersdal.dk>

Fra ultimo juli vil der under datoen 19/9 være et link til place2book.

Billetter kan også købes i alle biblioteksskranker.

Foto: forfatterweb.dk

Udflugt i Søllerød Naturpark

Tirsdag den 20. september kl. 16:00-19:00

Turledere: Lars Bo Hansen og Søren P. Petersen (HISTTOP)

Mødested: P-pladsen ved Havarthigården, Havarthivej 6,
2840 Holte (Turlængde: 4,7 km)

Foto: Jacobsens eg (Søren P. Petersen)

Herlighedsværdierne i vores område er særligt forbundet med de grønne områder. Stort set alle vores oprindelige landsbyer er omgivet af grønne områder. Disse herlighedsværdier dyrker vi på denne sensommervandretur i hjertet af Søllerød Naturpark.

Det er slet ikke en selvfølge, at vi har disse herlighedsværdier. I 1943 blev der udarbejdet en byplan, som ville bebygge næsten alle ikke bebyggede grønne områder ("*Baches byplan*"). At vi i dag har bevaret de grønne områder, kan vi takke en række fremsynede personer for.

I 1938 bestemte en ny byplanlov, at der skulle fremlægges en byplan for bebyggelser med flere end 1.000 indbyggere. Kommuneingeniør Hans Christian Bache udarbejdede en detaljeret byplan for hele kommunen. I planen var det hensigten at udbygge de fleste grønne områder, bl.a. markerne på begge sider af Øverødvej og Attemosevej. Med tiden skulle der bo mere end 80.000 i Søllerød Kommune! Og det var ikke bare noget, han selv havde fundet på. Der var politiske kræfter i sognerådet, der kunne se perspektivet!

Men ved kommunalvalget 1943 (under besættelsen), blev næsten hele sognerådet udskiftet, ikke kun på grund af udbygningsplanen, men

Foto: Øverødvej (Søren P. Petersen)

også på grund af utilfredshed med ”*det ekstravagante rådhusbyggeri*” på Øverødvej 2.

Baches udbygningsplan blev reduceret til ca. det halve. Efter krigen tog naturfredningsprocessen fart bl.a. med frivillige fredninger af markerne ved Aggershvide Avlsgård, hvor der med Baches plan skulle have været bygget 140 villaer!

Arkitekt Palle Suenson købte Rygård 1940. I 1945 fik han gennemført en frivillig fredning af Rygårds jorde. Han fortsatte med opkøb af jord fra Højbjerggård, Havarthigård, Langkærgård og Attemosegård, og fra 1978 var Søllerød Naturpark en realitet fra Høje Sandbjerg i nord til Kirkeskoven i syd. Sammen med de andre naturfredninger i området udgør Søllerød Naturpark blot et mindre udsnit af en stor sammenhængende ”naturpark”.

Vores tur starter ved Havarthigården, går gennem Kirkeskoven, ad stierne til Rygård, Jacobsens Eg og via stier og veje tilbage til Havarthigården. Undervejs fortæller turlederne lidt om området, om hvad vi ser, og hvad der før var på ruten. **Tilmelding:** Pr. mail til sekretariat@histtop.dk fra 1. september kl. 9. Maks. 50 deltagere.ere eller mindre voldelige ægtemænd.

Fra Thyra Danebod til Margrethe 1.

Foredrag ved tidl. museumsleder Niels Peter Stilling

Torsdag, den 27. oktober kl. 19:30

Søllerød Sognegård, Søllerødvej 13

Årets tema i "Golden Days" er det mundrette: "Queens". Vores bidrag tager temaet meget alvorligt, og vi har bedt Niels Peter Stilling komme med et bud: Var der store dronninger i Danmark før Margrethe 1.?

I foredraget, der ledsages af billeder, tager Niels Peter Stilling os på en rundtur i den mindre kendte del af vores farverige og ind imellem voldsomme, tidlige historie fra vikingetiden til højmiddelalderen.

Vi skal først og fremmest høre om udvalgte dronningers liv og skæbne—i det omfang vi kender det. Ind imellem undgår vi nok heller ikke at høre om deres mere eller mindre voldelige ægtemænd.

Valdemar Atterdag og hans hustru, dronning Helvig tilbeder Gud fader og hans korsfæstede søn. Kalkmaleri fra slutningen af 1300-tallet i Sct. Peders kirke i Næstved. Den store kong Valdemar døde på Gurre i 1375 efter at have genrejst kongeriget. Den fromme dronning Helvig var død året forinden på Esrum Kloster, hvor hun også er gravlagt.

(Foto: Niels Peter Stilling)

Vi ved i øvrigt frygteligt lidt om ægteparrenes indbyrdes forhold, så det med volden handler mest om de ydre fjender af vort kongedømme.

Til gengæld ved vi, at ægteskaberne var arrangerede, og vi vil se nærmere på, hvordan kvinderne, dronningerne, håndterede den situation på forskellig vis. Der er flere tragiske figurer, men også dronninger, der markerede sig som stærke kvinder. De kunne så lede landet og bringe Danmark helskindet igennem voldsomme kriser.

Den første af kvinderne var ”Danmarks pryd”, og den sidste af kvinderne i aftenens foredrag endte som Nordens mest magtfulde kvinde. Og mellem disse smukke yderpunkter finder vi en perlerad af kvindeskæbner, så det skal nok blive en interessant aften.

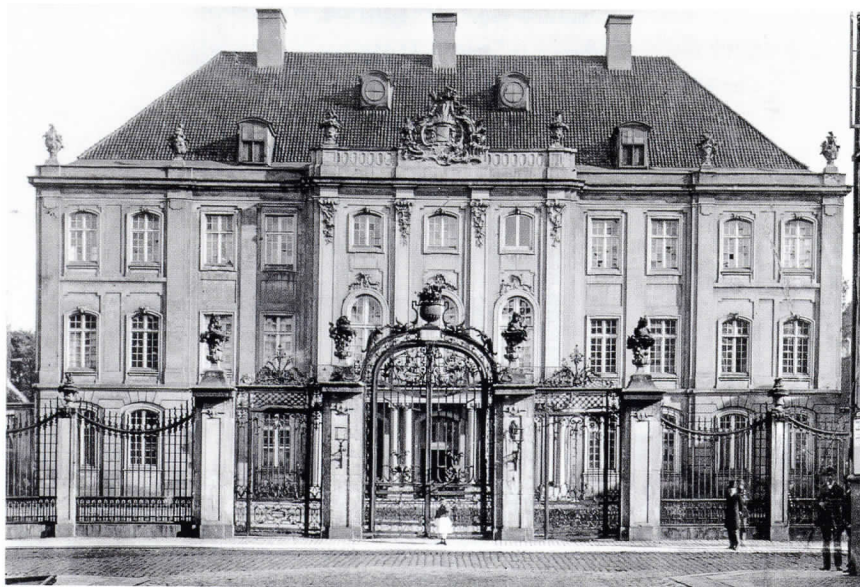
Jellingstenene, mens de endnu stod uoverdækkede og tilgængelige foran kirken i Jelling. Harald Blåtands store sten, ”Danmarks dåbsattest”, er jo ren verdensklasse med sin Kristusfigur omgivet af hedensk slyngromantik og inskriptionen med Haralds politiske budskab. Den lille Jellingsten rejst af Gorm er mere beskeden i så henseende, men inskriptionen er mageløs: ”Gorm konge gjorde disse kumler efter Thyra, sin kone, Danmarks pryd”.

(Foto: Niels Peter Stilling)

Slaveejerens død

Foredrag ved historielektor Niels Brimnes

Tirsdag, den 8. november, kl. 19:30, Richard Mortensen-salen, Kulturcenter Mariehøj, Øverødvej 246B, Gl. Holte

I 1782 døde skatmester og slaveejer H. C. Schimmelmann som en af Europas rigeste mænd. Pengene havde han tjent gennem et vidtfor-gre-net forretningsimperium, der omfattede godsdrift i Holsten, kompagnihandel i Asien, plantager i Vestindien og sukkerraffinering i København. Schimmelmann egner sig derfor godt som en indgang til at undersøge, hvordan den rigdom, der karakteriserede den florissante handels København (ca. 1772-1807), blev skabt, og hvorfor den endte i København. Foredraget er samtidig et forsøg på at nuancere den aktuelle debat om Danmarks koloniale fortid, der har en tendens til at stirre sig blind på det atlantiske slave-sukker-kompleks. Det er helt på sin plads at gøre opmærksom på, at slavehandel og slaveri var en væsentlig del af Danmarks fortid; det er bare ikke hele historien om rigdommen i København i slutningen af 1700-tallet.

Foredraget bygger på bogen "*Slaveejerens Død*", der udkom i marts 2022 i Aarhus Universitetsforlags serie "100 danmarkshistorier".

Foto: H.C. Schimmelmann ejede 1763-1782 dette palæ i Frederiks-staden. I dag: Odd Fellow Palæet. (slks.dk)

Hvilken befrielse?

Foredrag ved professor Claus Bryld

Torsdag, den 17. november kl. 19:30, Richard Mortensen-salen, Kulturcenter Mariehøj, Øverødvej 246B, Gl. Holte

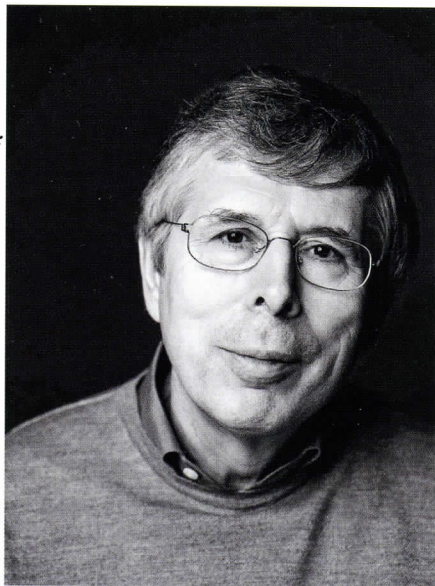
I disse år udkommer mange bøger og film om Danmarks situation under besættelsen 1940-45. Vi har i selskabet valgt at lægge vægt på en meget lokal oplevelse af ”de forbandede år” ved at bede professor Claus Bryld (f. 1940) fortælle om sin opvækst under besættelsen og ikke mindst årene efter, hvor han måtte leve med en tung arv, ikke mindst på grund af sin fars, landsretssagfører Børge Michael Bering Bryld (1908-1958), tid som leder af den juridiske afdeling i det danske nazist-parti DNSAP.

Claus Bryld har valgt at introducere sit foredrag således:

Birkerøds lyksaligheder og ulyksaligheder

Jeg voksede op i Kajerød, Birkerød og Bistrup mellem 1945 og 1957, og byen og dens omegn spiller en stor rolle i min erindringsbog *"Hvilken befrielse. Fortælling fra en opvækst i nazismens og retsopgørets skygge"* fra 2008 (oprindelig 1995).

I foredraget bliver tiden i Birkerød først set fra min mors vinkel – hun var advokat i Birkerød – og derefter fra min egen. På den ene side var tilværelsen i det idylliske Birkerød lys og let, på den anden side kastede fortiden med mine forældres skæbnesvangre politiske valg under besættelsen lange skygger over livet.

Foredraget arrangeres i samarbejde med Birkerød Lokalhistoriske Forening

Foto: denstoredanske.lex.dk

Julearrangement for medlemmer

Torsdag, den 8. december, kl. 17:00-20:00
Søllerød Sognegård, Søllerødvej 29, 2840 Holte

Efter et forhåbentlig godt efterår, inviteres medlemmer af selskabet til julehygge i Søllerød Sognegård.

Der er endnu ikke aftalt et egentlig program, men vi vil gerne afsløre, at der bliver en let servering af en forfriskning og en meget svær og (forhåbentlig) interessant lokalhistorisk quiz.

Mon ikke også der er en præmie?

Husk tilmelding til sekretariat@histtop.dk
fra den 1. december kl. 10:00

Kontakt?

Selskabets sekretær Kirsten Kristensen kan træffes på Rudersdal Museer, Biblioteksalléen 5 i Nærum på tlf. 4611 5653, hver onsdag kl. 12.30 - 14.00 eller på mail sekretariat@histtop.dk

Har I spørgsmål i øvrigt, så kontakt formanden på mail formand@histtop.dk

Selskabets generalforsamling (referat)

Tirsdag, den 31. maj 2022

Fra bestyrelsen mødte

Axel Bredsdorff, Bjarne Pedersen, Carsten Erichsen, Erik Trudsø Jespersen, Kirsten Kristensen, Niels Peter Stilling, Sanne Rud, Verner Hylby, Søren P. Petersen

Mødested

Søllerød Sognegård
Ca. 90 deltagere

1 Valg af dirigent og referent

Anita Mikkelsen blev valgt som dirigent.

Søren P. Petersen blev valgt som referent.

Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt med mindst 14 dages varsel iht. vedtægterne. Den var bl.a. annonceret i NYT i januar med henvisning til dagsorden og senere udsendt i Nyhedsmail nr. 176 fra den 31. marts 2022 med dagsordendetaljer.

2 Formandens beretning

Axel Bredsdorff fremlagde formandens beretning.

Se beretningen i Søllerødbogen 2022

Kommentarer og spørgsmål fra salen

Ingen.

Beretningen blev godkendt.

3 Regnskab 2021

Kassereren, Verner Hylby, gennemgik det uddelte og reviderede regnskab for 2021. Verner fremhævede bl.a.:

Kontingentindtægter:	208.760 kr. (under budget)
Tilskud fra Rudersdal Kommune:	16.540 kr.
Bogsalg	14.951 kr.
Søllerødbogen	190.206 kr.
(herunder 17.647 kr. til digitalisering af Søllerødbøgerne)	
Ingen Sommerudflugt.	0 kr.

Resultat, underskud: -44.629 kr.

Der er tilføjet en bemærkning, som gør opmærksom på, at frivillige har sparet selskabet for en markant udgift til sekretærbistand og udsendelse af Søllerødbogen.

Kommentarer og spørgsmål fra salen: Ingen.
Regnskabet blev godkendt.

3.2 Budgettet 2023

Kassereren, Verner Hylby, gennemgik det uddelte budget for 2023. Kommentarer og spørgsmål fra salen: Ingen.
Budgettet blev vedtaget.

4 Fastlæggelse af kontingent

Bestyrelsen foreslog at fastholde kontingentet i 2022 på 250 kr./år.
Kontingentet blev vedtaget.

5 Indkomne forslag

Bestyrelsen foreslår – i overensstemmelse med §§ 4 og 6 - at bestemmelsen i § 7 om

7.1.: - ”Opløses Selskabet, tilfalder dets arkivalier Søllerød Kommunebiblioteker, mens formuen anvendes til fremme af Selskabets formål efter kommunalbestyrelsens bestemmelse.” *ændres til*

7.1.: - ”Opløses selskabet, tilfalder dets arkivalier Historisk Arkiv (Rudersdal Museer), mens formuen anvendes til fremme af selskabets formål efter Rudersdal Museers bestemmelse”

- Begrundelse: Selskabet har i dag ikke den samme tætte relation til Søllerød Kommunebiblioteker, som i øvrigt ikke findes som institution mere. Selskabets relation til kommunalbestyrelsen er begrænset, mens der er en tættere samarbejdsrelation til Rudersdal Museer, ligesom de må formodes bedre at kunne allokere eventuelle midler til relevante formål.

Forslaget blev vedtaget.

6 Valg ifølge vedtægterne

6.1 Valg af formand

Axel Bredsdorff (genvalgt for to år)

6.2 Valg til bestyrelse

Til bestyrelsen blev valgt:

Birgitte Scherning Povlsen (genvalgt for to år)

Carsten Erichsen (genvalgt for to år)

Erik Trudsø Jespersen (genvalgt for to år)

Niels Peter Stilling (genvalgt for to år)

Søren P. Petersen (genvalgt for to år)

6.3 Valg af revisor

Anita Mikkelsen (genvalgt for et år)

Christoffer Buster Reinhardt (genvalgt for et år)

7 Eventuelt

7.1 Søllerødbogen 2022

Niels Peter Stilling orienterede om Søllerødbogen 2022

7 hovedartikler

Torsten Søgaard: A. Bournonvilles fars dagbog.

Kaj Sørensen: Henriksholm, Melchiorfamilien.

Steffen Kronborg: Om lokale øgenavne.

Axel Bredsdorff: Lingeri-forretningen på Stationsvej i Holte

Niels Peter Stilling: Hvordan Søllerød blev en Venstre-Kommune og hvordan de Konservative genvandt magten.

Georg Lund: Søllerød Kirke.

Niels Peter Stilling: Nekrolog over Jørgen Berg og Ernst Goldschmidt. Årsberetninger (Selskabet og Rudersdal museer)

7.2 Introduktion af sommerudflugten

Niels Peter orienterede om årets sommerudflugt (11/6), der går til Sydøst-sjælland

7.3 Kirsten Kristensen om uddeling af Søllerødbogen.

Bøgerne skal hentes på Mariehøjcentret 16.-17. august.

Generalforsamlingen sluttede kl. 20:35.

Foredrag

Efter generalforsamlingen holdt Erik Gøbel, der er bogaktuel med ”*Under sejlf*”, et foredrag om danske skibe på langfart.

Søren P. Petersen, 31. maj 2022

Husk at give selskabet din **mailadresse**, så vi løbende kan udsende informationer om lokalhistorien, om arrangementer, om ændringer eller nye tilbud.

Send din mailadresse til Kirsten, via sekretariat@histtop.dk

Nyt fra Rudersdal Museer

- ved museumschef Anja Olsen

Gode tilbud og oplevelser på Rudersdal Museer!

Bondepigen fra Nærum

I 2019 fandt en større udgravning sted på Wesselsmindes jorde i Nærum. Den afslørede den første kristne kirkegård i området. Det var en meget spændende udgravning, der bekræftede tidligere formodninger. Niels Peter Stilling har beskrevet disse i Søllerødbogen 2021, og nu er det også lykket at få fundene med i en udstilling på Mothsgården. Udstillingen hedder Valdemar, Absalon og Bondepigen fra Nærum, og selv om det kunne lyde som et trekantsdrama produceret i Hollywood, så er det ingenlunde dét, udstillingen handler om. Den handler tvært imod om en tid i Danmarkshistorien, der har været med til at skabe den nutid, vi kender. Den handler om krig og fred, magt og helt almindelige mennesker. Takket være Saxo fortæller vores historiebøger om Valdemar og Absalon, mens det kun er i kraft af udgravninger i Nærum, at vi kan sige noget om de mennesker, der levede her i vores område i den tidlige middelalder. Fundene fra Wesselsmindes jorder har været på Syddansk universitet, og resultaterne af undersøgelserne kan læses i udstillingen. Husk, at der er gratis adgang til Mothsgården for medlemmer af Historisk Topografisk Selskab for Søllerødegne.

Kvinden med barnet på svanevingen

På Vedbækfundene, som medlemmer af Historisk Topografisk selskab for Søllerødegne også har gratis adgang til, vil der i efteråret også ske lidt forandringer. Mens vi venter på at finde ud af, hvor det kommende museum for vedbækfundene skal placeres, gør vi de eksisterende udstillinger lidt bedre. Udstillingerne, som har stået siden 1984, er stadigvæk rigtig gode og meget oplevelsesrige. Men teksten bliver fornyet og suppleret med engelsk, så turister i højere grad får viden om jægerstenalderen, og dét afsnit af DR's serie "Historien om Danmark", der handler om Danmarks tidlige historie og Vedbækfundene, vil blive vist i udstillingen.

Café på Mothsgården

Der er mange smukke steder og oplevelser i området omkring Mothsgården, og selv om man måske ikke har til formål at se udstillingerne kan det alligevel være, at man har lyst til en god kop kaffe i Mothsgårdens smukke omgivelser. Derfor har Rudersdal Museer lavet en café med god kaffe og sødt. Det er en tur værd!

Middelaldermarked

Den 18. september holder Rudersdal Museer Middelaldermarked på Mothsgården med aktiviteter, der levendegør udstillingen om Valdemar, Absalon og bondepigen fra Nærum. I skrivende stund er programmet ikke på plads, men det bliver en dag med gode tilbud og mange oplevelser!

Magasins juleudstilling

I år har Rudersdal Museer arbejdet på at etablere en skoletjeneste, og derfor er det ikke blevet til lige så mange særudstillinger som tidligere. Til gengæld har Rudersdal Museer gjort meget ud fortællingen om Valdemar den Store, som er på skolernes læringsplaner. Men til jul kommer der en lille hyggelig særudstilling om julen i Magasin du Nord. Rudersdal Museer låner materiale fra Magasin-Museet og supplerer med genstande fra egen samling. Og sammen med den lille fine særudstilling bliver der gode julegavetilbud i butikken og julehygge i Moths køkken fra midten af november.

Jeg håber vi ses til gode oplevelser på Rudersdal Museer!

POST**PP**

DANMARK

Returneres ved varig adresseændring

Afsender:
Historisk-topografisk Selskab for
Søllerødegne
Rudersdal Museer,
Biblioteksalléen 5
2850 Nærum

Nye medlemmer til Historisk-topografisk Selskab?

Kender du nogen, som interesserer sig for vores lokale historie og bevaringen af kommunens kulturhistoriske værdier?

Giv vedkommende et medlemskab som gave.

Indmeldelse i

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne

kan ske ved at gå ind på www.histtop.dk - sende en mail til

formand@histtop.dk eller sekretariat@histtop.dk

ring evt. sekretariatet på Rudersdal Museer tlf. 46 11 56 53 (bedst: onsdage)

Husk at opgive navn - adresse - tlf. nr. - og **e-mail**

Årligt kontingent for 2022 er 250 kr. – inkl. Søllerødbogen og adgang til alle arrangementer og museer i Rudersdal

Betaling: Mobile Pay: 72024 (skriv navn og mail)

Bank: Reg. Nr. 2253, Kt. Nr. 7555 468 398